
Kyrkomötet
Motion 2020:22
av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren

Inrättande av Svenska kyrkans bank

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för ”större utredningar för framtidens kyrka”, och mer specifikt en samordnad kapitalförvaltning, utreda möjligheten att Svenska kyrkan inrättar en egen bankrörelse, Svenska kyrkans bank, för församlingar, pastorat, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan.

Motivering

I kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin, under avsnitt 3.2, större utredningar för en framtida kyrka, föreslår kyrkostyrelsen en utredning avseende samordnad kapitalförvaltning. Vi motionärer anser att detta är klokt avseende framtida kapitalförsörjning för Svenska kyrkan. I detta sammanhang vill vi åter framföra vårt utredningsförslag att utreda möjligheten att Svenska kyrkan inrättar en egen bankrörelse, Svenska kyrkans bank, för församlingar, pastorat, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan. Vi gjorde detta i motion 2018:90 vid 2018 års kyrkomöte där motionen tyvärr inte antogs. Vi anser likt kyrkostyrelsen citat:

Kyrkostyrelsen ser att de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkan förändras fortare än vad man tidigare trott. Styrelsen bedömer att ett ansvarsfullt agerande kräver ett arbete med att ta fram fakta och underlag för beslut inom några större strukturella inomkyrkliga områden. Dit hör frågan om en samordnad kapitalförvaltning.

Eftersom denna fråga redan varit uppe till behandling vid tidigare kyrkomöte men nu åter aktualiserats av kyrkostyrelsen vill vi som vi anför ovan att kyrkostyrelsen i sitt utredningsdirektiv tar fram fakta och underlag och utreder frågan om att Svenska kyrkan i en samordnad kapitalförvaltning startar bankverksamhet. Ett förenklat förfarande torde vara på sin plats vid behandlingen av motionen. I det betänkande som lades fram i samband med behandlingen vid 2018 års kyrkomöte anfördes som argument för att inte inrätta en bankrörelse att det inte låg inom den grundläggande uppgiften. För oss med bakgrund inom bankvärlden och de finansiella marknaderna är detta en självklarhet – vilken konstig tanke att addera bankrörelse till den grundläggande uppgiften! Däremot för att ge förutsättning att i framtiden genomföra den grundläggande uppgiften behövs en kapitalbas som kan stödja och ge långsiktighet för verksamheten. Alternativet till att själv bedriva bankverksamhet är att betala finansiella institutioner såsom banker för dessa tjänster och det gör Svenska kyrkan idag med mångmiljonbelopp årligen. Ett ur vårt perspektiv märkligt förfarande när vi

själva på ett effektivt sätt skulle kunna bedriva denna verksamhet i likhet med kyrkorna i exempelvis Danmark och England. Vi kan då använda de avgifter och det räntenetto vi betalar till vinstdrivande aktörer på de finansiella marknaderna till exempel den grundläggande uppgiften diakoni. Eftersom kyrkostyrelsen i sin skrivelse aktualiserat frågan om en samordnad kapitalförvaltning anser vi att förutsättningarna nu ändrats från föregående behandling i kyrkomötet 2018 och att frågan borde kunna aktualiseras vid detta kyrkomöte. Nedan följer en bakgrundsbeskrivning vi redogjorde för vid kyrkomötet 2018 (Mot 2018:90):

En egen bankrörelse inom Svenska kyrkan skulle kunna underlätta för kyrkan att även framöver vara en rikstäckande folkkyrka och för församlingarna att bedriva verksamhet. Banken skulle erbjuda både in- och utlåning till förmånliga villkor för församlingar, pastorat, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan. Redan i dag finns en god erfarenhet av ekonomiska och etiska placeringar. En Svenska kyrkans bank skulle, förutom att tillhandahålla experthjälp vid placeringar i värdepapper, även kunna bevilja lån till bl.a. kyrkorenoveringar. Så här löd motiveringen i motion 2005:32 av Sigvard Olsson och Bertil Persson som då fann bifall i utskott men inte antogs av kyrkomötet. I en motion 2013:27 återkom bland andra Bertil Persson med en motion om utveckling av finansiella tjänster. Vad motiverar då en motion 2018 i samma ämne?

Det svenska banksystemet har idag förändrats en hel del där höjningar av avgifter, minskad eller obefintlig kontanthantering och en ökad spread mellan inlånings- och utlåningsräntor ökat kostnaderna för vår kyrka. Hur kommer banksektorn utvecklas framöver och hur ser branschen på en organisation som Svenska kyrkan – detta utgör ett osäkerhetsmoment. Utifrån detta perspektiv anser vi att det är motiverat att återigen väcka denna fråga.

Genom Svenska kyrkans koncernkonto, Kyrkkontot, hanteras församlingarnas, pastoratens och stiftens kyrko- och begravningsavgifter. Därtill kommer verksamhets- och finansiella intäkter för lokal nivå, stiftet och nationell nivå. Huvuddelen av Svenska kyrkans utgifter fördelar sig på kostnader för personal och fastighetsförvaltning. På nationell nivå finns ett eget kapital som skulle kunna utgöra en grund för bankverksamheten, dvs. en så kallad kassareserv.

Utöver administrativ och pastoral samverkan mellan församlingar och stift skulle en utökad finansiell samverkan kunna bidra till att ge våra enheter så ekonomiskt fördelaktiga villkor för sin verksamhet som möjligt. En nischad bankrörelse inriktad på den verksamhet som bedrivs inom Trossamfundet Svenska kyrkan och närstående enheter skulle kunna vara en sådan samverkansform.

Hur ser det då ut i den ”kyrkliga” omvärlden? I den Danske Folkekirken är det Fællesfonden som utgör Folkekirkens huvudkassa. Inom dess verksamhet administreras bl.a. ett internt banksystem. Inlånat kapital från församlingar som förvaltas i jord, skog och obligationer ger en avkastning som fördelas mellan församlingarna (med en på förhand fastställd andel) och resterande del av avkastningen tillfaller Fællesfonden. Av Fællesfondens finansiella intäkter lånas 50 procent ut till kyrkliga enheter för renovering av kyrkobyggnader m.m. till en ränta som motsvarade inlåningsräntan.

I Church of England förvaltar Church Commissioners Church of Englands tillgångar. Church Commissioners Fund styrs som en enda sammanhållen enhet och uppfyller två klart uttalade ändamål, vilka bestämmer den finansiella strategin. En del av fonden står för de medel som skall täcka den upplupna pensionsskulden för prästpensionerna. Resterande del av fonden leds med avsikten att kunna upprätthålla en konstant nivå på långsiktig kostnadstäckning för andra kyrkliga ändamål, bl.a. den del av prästlönerna som täcks av den nationella nivån. Church Commissioners har en etisk finanspolicy och man har en Ethical Investment Advisory Group.

Även inom den katolska världen finns en bank men med tanke på debatten om "världens hemligaste bank" avstår vi från referenser här.

Utifrån den förändring banksystemet genomgår, den osäkerhet det medför för kyrkans långsiktiga finansiering och med hänvisning till hur andra kyrkor inrättat banker föreslår vi kyrkomötet att kyrkomötet beslutar att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda möjligheten att Svenska kyrkan inrättar en egen bankrörelse, Svenska kyrkans bank, för församlingar, pastorat, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan.

Halmstad och Sigtuna den 28 juli 2020

Bengt Kjellgren (BA)

Sven Ingvar Holmgren (BA)